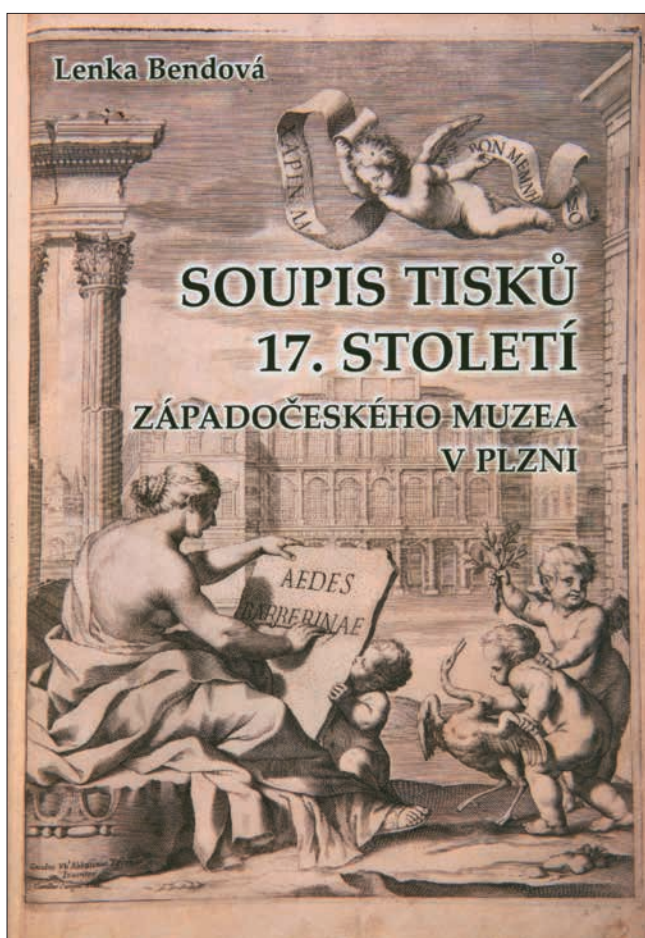

RECEENZE

BENDO VÁ, Lenka (ed.). *Soupis tisků 17. století Západočeského muzea v Plzni = Catalogus operum saeculo XVII impressorum quae in Museo Bohemiae occidentalis Plznae asservantur. V Plzni: Západočeské muzeum, 2019. Fontes bibliothecarum Musei Plznensis; volumen 5. ISBN 978-80-7247-161-4.*

V návaznosti na *Soupis prvotisků*¹ a *Soupis tisků 16. století*² vyšla v ediční řadě *Fontes Bibliothecarum Musei Plznensis* kniha *Soupis tisků 17. století Západočeského muzea v Plzni*

autorky Lenky Bendové, současné vedoucí knihovny Západočeského muzea. Metodicky se soupis opírá především o zmíněný *Soupis tisků 16. století*, jež zpracoval Ila Šedo ve spolupráci s Josefem Hejnicem, a dále s Hanou Beránkovou a Anežkou Baďurovou z Knihovnědného oddělení Akademie věd ČR. Popisované tisky jsou uloženy převážně v knihovně Západočeského muzea a oproti předchozím soupisům jsou zahrnuty též tisky deponované v národopisném oddělení Západočeského muzea v Plzni, jež spravuje vlastní knihovnu a historický fond. Zmíněna je též spolupráce s uměleckoprůmyslovým oddělením Západočeského muzea, jež pečuje o exempláře s vazbami vysoké umělecké hodnoty a kde je uložena též sbírka zlomků (fond grafika). V dřívějších dobách bylo toto oddělení samostatnou institucí fungující pod názvem Západočeské uměleckoprůmyslové museum.³ V textu je tak upozorněno na problematiku rozříštění sbírky knihovny Západočeského muzea, jež byla zapříčiněna vyčleňováním knih s cennými vazbami a jejich svěřením do péče výše zmíněného oddělení. Tehdejší dobová praxe obecně nerespektovala knihu jako celek a často tak docházelo k jejímu poškozování pro výstavní či studijní účely. Během práce na tomto soupisu tedy došlo k částečnému napravení této bizarní situace, kdy se v jednom oddělení vyskytoval defektní exemplář, zatímco v druhém oddělení bylo pečováno o jeho vyřezané části. Zlomky, které se podařilo v rámci práce na soupisu identifikovat, se tak opět staly součástí poškozeného exempláře.⁴ Tato praxe bude nadále pokračovat a lze jen doufat, že se tímto způsobem podaří sečíst co největší počet defektních knih.

Autorka se dále v úvodu věnuje například akviziční strategii knihovny Západočeského muzea, tedy jakým způsobem se tisky 17. století dostaly do sbírek této instituce. Zmínjuje například Arciděkanskou knihovnu, již muzeum získalo

¹ HEJNIC, Josef. *Soupis prvotisků Západočeského muzea v Plzni = Catalogus incunabulorum quae in Museo bohemiae occidentalis Plznae asservantur. V Plzni: Západočeské muzeum, 2000. (Fontes bibliothecarum Musei Plznensis; vol. 1).*

² HEJNIC, Josef ... [et al.]. *Soupis tisků 16. století Západočeského muzea v Plzni = Catalogus operum saeculo XVI impressorum quae in Museo Bohemiae occidentalis Plznae asservantur. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 2013. (Fontes bibliothecarum Musei Plznensis; v. 3).*

³ Západočeské muzeum vzniklo v 50. letech 20. století sloučením Národopisného muzea, Historického muzea a Západočeského uměleckoprůmyslového muzea.

⁴ Stejný postup byl praktikován u předchozích soupisů, a i do budoucna se počítá s kompletací defektních exemplářů.

darem arciděkana Jana Plevky⁵ (arciděkanem 1879–1889).⁶ Tato sbírka je považována za jádro historického fondu, a je tudíž vnímána jako vysoce cenná. V několika větech poté autorka navazuje historií samotné muzejní knihovny, aby se vzápětí opět stručně věnovala darům, kterých se knihovně dostalo od druhé poloviny 19. století. Volně poté přechází k dalšímu nejčastějšímu způsobu akvizice, a to nákupu v antikvariátech. Celá tato úvodní část je provázána s katalogem pomocí v závorkách umístěných čísel odkazujících čtenáře na konkrétní záznamy v katalogu. Samotnému soupisu tisků předchází též provenienční a obsahová charakteristika fondu 17. století.

Soupis tisků je řazen abecedně a obsahuje celkem 261 záznamů. Každý záznam má svou pevnou strukturu, která je téměř identická se strukturou záznamu ze *Soupisu tisků 16. století*. Pod pořadovým číslem se nachází tučně zvýrazněné autorské a nakladatelské údaje. Fyzické údaje zahrnují kromě rozměrů, paginace či foliace též kolaci, pro kterou předchozí soupis užíval termínu „složky“. Pro ověření intaktnosti exempláře je komparace těchto údajů téměř nepostradatelná, ačkoliv se jeví jako časově velice náročná a u rozsáhlejších soupisů jen těžko uplatnitelná, jak ostatně naznačuje sama autorka v závěru svého úvodu. Tato praxe by však dnes měla být běžnou součástí práce katalogizátora starých tisků, jelikož jen díky této metodě je možné podrobně zmapovat chybějící strany a obrazovou složku či identifikovat vadnou sazbu paginace či foliace. Slovně jsou případné nesrovnalosti popsány v odstavci věnovaném stavu a poznámce. Čtenář se zde dozví o rozsahu defektnosti či naopak, zda je exemplář úplný. Vedle těchto údajů se zde vyskytují informace o pseudonymech, vložených předmětech či poškození vnějšími vlivy.

Poměrně velká pozornost je věnována též rámcovým částem jednotlivých tisků. Jelikož se jedná o jeden z největších kladů tohoto katalogu, bylo by možné uvažovat, zda by tyto údaje též nezasloužily vlastní tučně zvýrazněné slovní spojení „rámcové části“, jak je tomu u předchozích údajů. Takto, ačkoliv je tato sekce mnohdy rozsáhlá, může mít čtenář tendenci sklouzávat pohledem k dalšímu zvýrazněnému oddílu.

Katalog obsahuje přes dvacet knihopisných bohemik; vzhledem k tomu, že je zahrnut i fond národopisného od-

dělení, očekávalo by se větší množství. Také je trochu překvapivé, že do fondu Západočeského muzea neproniklo více fragmentů z okolních zámeckých knihoven; pouze stopy po knihovnách hrabat z Küniglu a Martinitz. V obou případech jde o větší po světě rozptýlené knihovny. O to více se setkáváme se stopami po zrušených klášterních knihovnách (augustiniáni Lysá nad Labem, cisterciáci Plasy, františkáni Plzeň aj.). Vzhledem k tomu, že tento *Soupis* má sloužit, vedle odborné veřejnosti, i vlastní instituci, tj. Západočeskému muzeu, věnovala autorka také pozornost ilustracím knih a upozorňuje na bohatě vybavené tituly, kterých lze v budoucnu využít pro výstavní účely. Velice kladně musí být hodnoceny obsáhlé rejstříky a seznamy. Jako první je připojen rejstřík proveniencí a rejstřík tiskařů, nakladatelů, faktorů a knihkupců. Oba jsou řazené abecedně dle příjmení. Následuje rejstřík nakladatelů, knihkupců, faktorů podle míst a též chronologicky dle roků vydání jednotlivých tisků. Ojedinělý a velice vítaný je rejstřík signetů a rejstřík umělců podílejících se na výzdobě knih. Nechybí též klasický rejstřík dle osobních jmen. Zajímavostí je seznam digitalizovaných tisků, které se podařilo zpřístupnit v digitální knihovně Manuscriptorium. Konkordance jsou řazené dle pořadových čísel soupisu a záhlaví, dle signatur, a nakonec dle přívazků. Za použitou a konzultovanou literaturou se nachází obrazová příloha vybraných tisků s uvedením zkráceného záznamu. Na okraj lze zmínit a pochválit typografické vybavení katalogu, tj. užití tradičních tiskařských symbolů, jako jsou ukazovací ručičky, nebo znaků pro rubriky, užívaných v tiskařských signaturách.

Závěrem lze konstatovat, že předložený katalog je více než důstojným pokračovatelem předchozích *Soupisů*. Zohlednění rámcových částí jednotlivých tisků a obsažený rejstřík signetů je třeba hodnotit jako nadstandardní a lze jen doufat, že podobných počinů bude přibývat.

Barbora Nebeská

Petr Mašek

Knihovna Národního muzea
oddělení zámeckých knihoven
Václavské náměstí 68
110 00 Praha 1

⁵ ŠEDO, Ila. Arciděkanská knihovna v Plzni. In: *Bibliotheca Antiqua 2016: sborník z 25. konference, 9.–10. listopadu 2016, Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Praha: Sdružení knihoven ČR, 2016, s. 127.

⁶ To se projeví mimo jiné tím, že *Soupis* obsahuje devět Římských misálů.